

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยและหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยมุ่งศึกษาใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปแบบของระบบการป้องกันการทรมานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (พิธีสาร OPCAT) ที่รัฐภาคีต้องจัดให้มีกลไกป้องกันระดับชาติ (National preventive mechanism: NPM) ซึ่งเป็นกลไกอิสระในการตรวจเยี่ยมสถานที่ที่บุคคลถูกกักขังหรือถูกคุมขัง รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือตรวจเยี่ยมเรือนจำที่สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล 2) แนวปฏิบัติการสืบสวนสอบสวนที่เคารพสิทธิมนุษยชนและมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเป็นหลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย 3) แนวทางการตรวจสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสียหายจากการถูกทรมาน และการให้ความเห็นทางการแพทย์เพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำทรมาน และเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดแนวทางการเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการทรมาน และ 4) แนวทางการเยียวยาผู้เสียหายจากการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายตามหลักสิทธิมนุษยชน

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และจัดทำรายงานการวิจัยพร้อมผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของคู่มือหรือแนวปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดตั้งกลไก NPM ในประเทศไทย ในระยะแรกควรให้ กสม. ทำหน้าที่ดังกล่าว เพราะมีความเป็นอิสระตามบรรทัดฐานระหว่างประเทศและมีอำนาจหน้าที่บางประการที่สอดคล้องกับหน้าที่ของ NPM แต่ควรมีการแก้ไขหน้าที่ตามกฎหมายให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ ส่วนเครื่องมือการตรวจเยี่ยมเรือนจำได้จัดทำโดยอ้างอิงกรอบ Mandela และ Bangkok Rules และมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทเรือนจำของไทย 2) แนวทางการสืบสวนสอบสวนที่เคารพสิทธิมนุษยชนและมีประสิทธิภาพ เสนอให้นำ PEACE model มาประยุกต์ใช้ โดยผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้ด้านจิตวิทยามนุษย์ ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ต้องไม่มีการงานมากเกินไป และควรพัฒนาเป็นหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ 3) การตรวจและการให้ความเห็นทางการแพทย์เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบการทรมาน ต้องใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือแพทย์ที่ได้รับการอบรมเป็นการเฉพาะ และ 4) แนวทางการเยียวยา พบว่า ผู้เสียหายต้องการการเยียวยาด้านการรับรู้ความจริง การรักษาพยาบาล การเงิน อาชีพ กระบวนการขอรับการช่วยเหลือ เยียวยา ค่าปรึกษา ด้านกฎหมาย และด้านความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ได้แก่ การทำให้คืนสู่สภาพเดิม การได้รับสินไหมทดแทน การบำบัดฟื้นฟูสภาพ การทำให้พอใจ และการประกันว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก ทั้งนี้ การนำแนวทางดังกล่าวไปดำเนินการให้เกิดผลจริงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน รวมถึงต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติบางส่วนให้สอดคล้องกับข้อเสนอดังกล่าว

คำสำคัญ การทรมาน, การกระทำทำให้บุคคลสูญหาย, กลไกป้องกันระดับชาติ, การตรวจเยี่ยมเรือนจำ, การสืบสวนสอบสวน, การให้ความเห็นทางการแพทย์, การเยียวยา

Abstract

This research project aims to contribute to the effective implementation of the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E.2565 in accordance with international human rights obligations. It focuses on four areas of study: 1) Model of the National Preventive Mechanism (NPM) required to be set up by the Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT), as an independent mechanism for inspection of detention facilities, and the development of standardised prison visitation tools in line with human rights principles; 2) Guidelines of effective interviewing aimed at preventing torture and the development of training curriculum for law enforcement officers; 3) Guidelines for the physical and mental examination of torture victims to support criminal investigations and inform remedial measures; and 4) Guidelines on remedial measures for victims of torture and enforced disappearance in compliance with human rights principles.

This study employs a qualitative research methodology, conducting documentary reviews, in-depth interviews, and focus group discussions. The gathered data is subjected to content analysis, and the findings are compiled into a report together with research outputs comprising manuals and guidelines.

The research findings on the 4 study areas are: 1) The National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) is apt to assume the role of the NPM in the initial stage given its independence in accordance with international standards and concurrence of some of its duties with those of the NPM. However, the NHRCT enabling law needs to be amended and sufficient resources be provided to ensure effective functioning as NPM. Prison visiting tools have been developed based on the Mandela Rules and Bangkok Rules, and tailored to fit the specific contexts of prisons in Thailand; 2) The guidelines for effective interviewing with human rights respect should be based on the PEACE model. Practitioners should have a comprehensive understanding of human psychology and not be too burdened with workloads, while necessary tools and facilities must be provided. This approach should be further developed into a training curriculum for the police academy; 3) The medical examination and rendering of opinions to support investigation of torture cases must be conducted by specialised or specifically trained medical professionals; and 4) The guidelines on remedy for torture and enforced disappearance victims are based on their needs which include being informed of the truth, medical treatment, financial support, securing employment, accessing legal aid, and ensuring safety. These are in line with international human rights standards of 4 types of remedy, namely restitution, compensation, satisfaction, and guarantees of non-repetition. Effective execution of guidelines requires coordination of various competent authorities. The research results can be further developed for practical use.

Keywords: Torture, Enforced Disappearance, National Preventive Mechanism, Prison Visitation, Investigation, Medical Examination, Remedy